

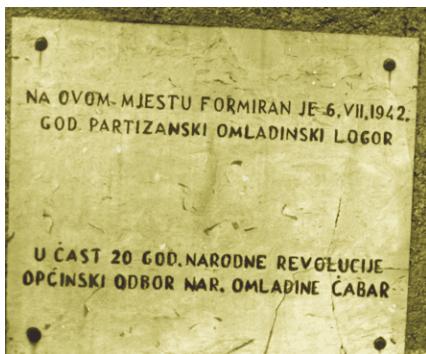

Na četvoricu ubijenih iz zaselka Resmani podsjeća spomenik u Kavalirima.

Navodeći podatke iz arhiva OK SKH Čabar, Ivan Žagar u "Dokumentima revolucije" piše: „Početkom srpnja 1942. god. novi komesar jedinice u logoru 105, inženjer Zvonko Babić – Žulja poradio je na još jačoj mobilizaciji boraca, pa je u logor stizalo dosta mladih. Zbog toga je

formiran poseban

omladinski logor u blizini Ghyczy vrha (misli se na Farjev laz, op. S. Malnar). Ubrzo se u njemu okupilo oko 80 omladinaca s kojima se organizirala solidna vojna obuka. Kad je naišla neprijateljska ofenziva i zavladao teror fašista, neki su roditelji tih mladih boraca pozivali svoje sinove da se vrate svojim kućama. Nekoliko ih je zaista dezertiralo i predalo se neprijatelju, pa su na preslušavanju i odali mjesto logora i ostale podatke. Zbog toga je komanda logora izdala odluku da preostalih 30 omladinaca dođe u logor 105, koji se tada nalazio na području Medvedovog štanta.“

Formiranje omladinskog logora na Farjevu lazu
6. srpnja 1942. obilježeno je ovom pločom.

"Dana 10. VII. 1942. godine izvršena je uspješna akcija domaćih partizana na neprijatelja u Malom Lugu. Na rubu šume postavljena je zasjeda u koju je upala talijanska kolona. Bacanjem jedne bombe bio je znak za otvaranje vatre. Partizani su imali dobre zaklone, pa iako je povlačenje izvršeno pod vatrom, na strani partizana nije bilo žrtava. Neprijatelj je imao velikih gubitaka. U okršaju je stradalo 35 fašističkih vojnika i oficira."¹⁴

Netko je 30. srpnja izdao mjesto bivanja partizana u šumi pa su talijanski vojnici istoga dana, kod zaselka Muhovci u Goračima, uhvatili šestoricu i odmah ih strijeljali. Natpis na spomen ploči nije točan jer govori o četvorici partizana.

Talijanska je vojska u obilazak Hriba obično dolazila preko Sedla. No 3. kolovoza došla je u Srednji Hrib drugim putem. U naselju je zatekla sedmoricu partizana – Primoraca. Kod njihova povlačenja došlo je do puščaranja jer se mirno nisu mogli povući.

Spomenik u
Malom Lugu
povodom napada na
talijansku fašističku
vojsku 10. srpnja
1942. Srušen je i na
njegovu mjestu
postavljen spomenik
internircima.

Spomenik šestorici
ubijenih u zaselku
Muhovci.

¹⁴ Dokumenti revolucije, str. 26.

Nakon puškaranja Talijani su se vratili u Osilnicu i Plešce, a popodne su ponovno došli na Hrib, opkolili sve zaseoke, zapalili kuće, a muško stanovništvo strijeljali. Tom je prilikom stradalo dvanaest, opet nedužnih muškaraca. Ponovo grozota o kojoj je teško pisati. Očevici koji su se nakon požara vratili na zgarišta pričali su da je to bio jedan od najstravičnijih prizora. Napola spaljena tijela, a oko njih reže razjareni psi i kidaju njihove ostatke.

Hrib nije time skinut s popisa sumnjivih mesta. Uz pomoć domaćih izdajnika Talijani su doznali za suradnju partizana i mještana iz zaselka Konjci. Zato su 3. kolovoza upali u zaselak, pohvatili muškarce (petoricu) i odmah ih strijeljali.

*Spomen ploča u Konjcima
kao trajna uspomena na
petoricu mještana.*

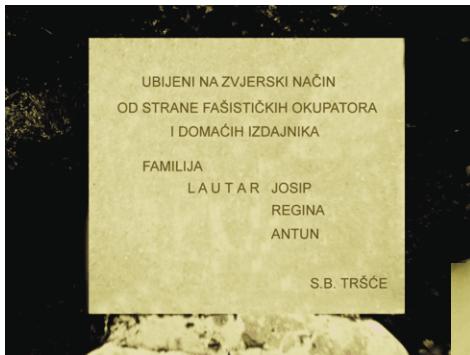
U napuštenom zaselku Korošci stoji spomen ploča šestorici neimenovanih žrtava fašizma. Strijeljani su 27.7. 1942.

Dan nakon što su zapaljene Ravnice, tri su partizana uhvaćena i ubijena.

Spomenik trojici strijeljanih u Ravnicama.

*Nepotpuni podaci na
ploči u Brinjevim
dolcima gdje je od
fašističke ruke
stradala obitelj
Lautar.*

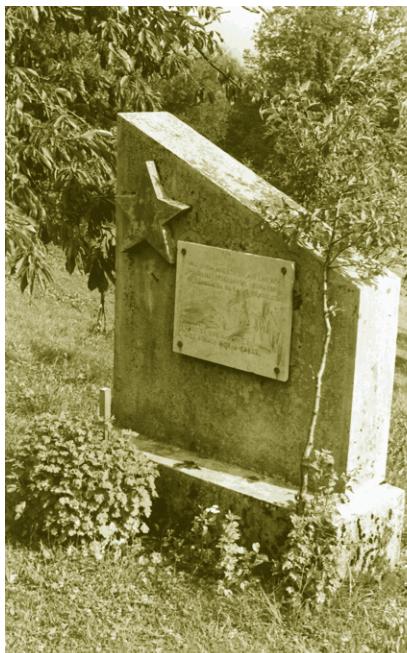

*Žrtve s našeg područja upisane su
i na spomenicima u Sloveniji.*

Gore je ploča u Dragi, a dolje u blizini Drage, sadašnja općina Loški potok.

*Na spomeniku u Osilnici
upisan je i Josip Petriček
koji je pokopan na
hribarskom groblju.*

NA OVOM MJESTU SU MUČENIĆKI
POUBIJALI ITALIJANSKI OKUPATORI
12 RODOLJUBA NA DAN 3. VIII. 1942. GOD.

SLAVA IM!

ULAST 20. GOD. NARODNE REVOLUCIJE
SAVEZ BORACA NOR-2 CABAR

Natpis na spomeniku i spomenik s pločom na Srednjem Hribu gdje je ubijeno 12 nevinih muškaraca.

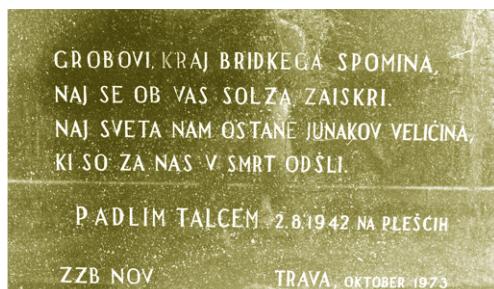
*Središte Gerova krasí ovaj
spomenik žrtvama
II. svjetskog rata.*

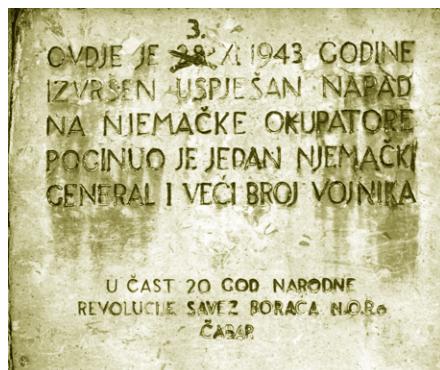
Spomenik žrtvama fašizma u Plešcima.

*Na polju kraj Plešci
strijeljani su hrvatski i
slovenski antifašisti.*

Na groblju u Travi pokopane su neke žrtve s Pleškog polja.

Spomenik žrtvama fašizma na Ravni kod Prezida.

U Gerovskom Kraju ubijeni su prezidanski antifašisti optuženi za bijeg.

U predjelu Ravan kod Prezida dvije su žrtve zabilježene na stablu smreke.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

- 1 Bavec L. Antun, r. 1885. umro 1942. u logoru u Crnoj gori
- 2 Bebar J. Aleksandar, r.19898, Prezid, stradao kao vatrogas. 7.7.42.
- 3 Borko Anton, strijeljan na Pleškom polju 1.8.1942.
- 4 Brkljačić Pavle, 1867. Gorači, strijeljan u Goračima 19.4.42.
- 5 Brovet Z. Marija, r. 1910, Čabar, pog. u bombard. Čabra 1944.
- 6 Cimprič Filip, r. St. Kot, str. na groblju Čabar, 8.1942.
- 7 Čadež Fr. Filip, r.1914, Resmani, strijeljan u Kavalirima 27.7.42.
- 8 Čadež A. Franjo, r.1899, Resmani " " "
- 9 Čadež A. Josip, r. 1906, Resmani " " "
- 10 Čop Josip, Mali Lug, strijeljan 15.5.1942.
- 11 Čop J. Josip, r. 1896, Vode, ubijen u Smrečju 23.7.1943.
- 12 Erent Alojz, rođ. 1922. ubijen u Gerovu 22.7.1942
- 13 Eržen Fi. Jakov, r. 1904, Erženi, ubijen kao talac 20.4.42
- 14 Eržen Fr. Josip, r. 1920, Erženi, isto kao Eržen Jakov
- 15 Eržen A. Marija, r. 1902, Čabar, bombardiranje Čabra 1944.
- 16 Eržen J. Marija, r. 1926, Čabar, " "
- 17 Eržen Ja. Vjekoslav, r. 1920, Erženi, isto kao Eržen Jakov
- 18 Gašparac I. Antun, r. 1926, Hrib, ubijen 3.8.42. u Sred.Hribu
- 19 Gašparac J. Antun, r.1891, Hrib " " "
- 20 Gašparac A. Ivan, r. 1926, Hrib, " " "
- 21 Gašparac J. Josip, r. 1884, Hrib, " " "
- 22 Gašparac J. Matija, r. 1888. Hrib, " " "
- 23 Gašparac J. Matija, Skednari, " " "
- 24 Grajiš I. Ivan, r. 1900, Prezid, strijeljan 2.8.1042. na groblju Čabar
- 25 Hudolin Ivan, Gorači, strijel. u Rogu (Kočevje) 21. 8. 1942.
- 26 Hudolin M. Marija, r. 1938, Gorači, bombard. Čabra 15.4.1945.
- 27 Hudolin M. Zorka, r. 1911, Gorači " " 1944.
- 28 Janeš A. Antun, 1920, Gorači, živ spaljen na Pargu 29.7.1942.
- 29 Janeš A. Antun, r. 1922. Resmani, strijelj. na groblju Čabar 42.
- 30 Janeš I. Antun, r. 1898, Gorači, živ spaljen na Pargu 29.7.42.
- 31 Janeš Antun, Resmani, strijeljan u Kavalirima 27.7.1942.
- 32 Janeš P. Filip, r. 1922, Gerovo, ubijen 21.X.1943. u Gerovu
- 334 Janeš Filip, r. Gorači, str. na broblju Čabar u 8. mj.1942.
- 34 Janeš L. Ivan, r. 1894, Prezid, strijel. talac u Prezidu, 5.6.1942.
- 35 Janeš M. Ivan, r. 1926, Prezid, strij. talac u Prezidu 5.6.42.
- 36 Janeš Ivan, r. Gorači, str. na groblju Čabar 8.1942.
- 37 Janeš Josip, r. 1903, Mandli, mučen i ubijen 21.7.42. Papeži
- 38 Janeš Josip, r. 1924. Gorači, živ spaljen u Pargu 29.7.1942
- 39 Janeš P. Matija, r.1894. Prezid, strijelj. kao talac u Prezidu 5.6.42.

- 40 Janeš A. Slavko, 1926, Gorači, spaljen u Osilnici 5. 6. 1942.
41 Janež Franc, rođ. 1917, ubijen u Gerovu 22.7. 1942.
42 Kalčić Stanko, rođ. 1921, ubijen u Gerovu 22.7. 1942.
43 Kamenšek Petar, poginuo u napadu na Osilnicu 12. 6. 1942.
44 Klepac A. Franjo, r. 1902. Gorači, strijel. na groblju Čabar 42.
45 Klepac V. Slavko, r. 1909, Prezid, ubijen u Ger.Kraju 18. 4. 42.
46 Klepac D. Veljko, r. 1910, Prezid, " " "
47 Klimpf Josip, 1928. Gorniki, strijeljan studenoga 1942.
48 Klimpf Matija, r. Gorniki, ubijen 27.7.1942. u Ravnicama
49 Knaus Franc, r. St. Kot, str. na groblju čabar 8.1942.
50 Knaus Marija, rođ. 1899, strij. 30.7.1942. u Gerovu
51 Kordiš Ivan, r. 1865, Prezid, ubijen 1943. kod Babnog Polja
52 Koritnik Boris, r. 1926, Čabar, uhapšen VII 1942. i nestao
53 Korošec V. Bogdan, r. 1922. Kukci, strijel. u Dragi 5.8.1942.
54 Korošec A. Valentin, Kukci, strijel. na grublju Čabar 30.7.42.
55 Kovač G. Antun, r. 1921. Gerovo, pog. kod Gerova 1943.
56 Kovač J. Antun, r. 1902, Gorači, ubijen u Muhovcima 30.7.42.
57 Kovač Antun, Prezid, strijeljan u Jermandolu 1. 8. 1942.
58 Kovač J. Ivan, r. 1909. Gorači, ubijen u Muhovcima 30.7.42.
59 Kovač M. Ivan, r. 1904, Prhci, strij. na grob. u Čabru 16.7.1942.
60 Kovač M. Josip, r. 1892, Prhci, ubijen kod Gerova 20.7.1942.
61 Kovač S. Vladimir, r. 1908, Prezid, ubijen u Okrivju 2.3.1942.
62 Križ M. Ivan, r. 1923, Prezid, ubijen u Prezidu 10.7. 1942.
63 Križ Rudolf, r. 1891. Tropeti, strijeljan u Borovcu 8.8. 1942.
64 Lautar J. Antun, 1928, Lazi, ubijen u srpnju 1942. Brinj.dolci
65 Lautar J. Davorin, r. 1934, Lazi, isto kao lautar Antun
66 Lautar J. Josip, r. 1908, Lazi, isto kao Lautar Antun
67 Lautar Fr. Regina, r. 1905, Lazi, isto kao Lautar Antun
68 Levstik Stanko, rođ. 1920, ubijen u Gerovu 22.7.1942
69 Lipovac Jos. Ivan, Kozji Vrh, umro od tal. rana u Črnoj gori 1942.
70 Lipovac Jože, r. St. Kot, str. na groblju Čabar 8.1942.
71 Malnar A. Antun, r. 1914, Tršće, ubijen na Pargu 29. 7. 1942.
72 Malnar Ivan, r. 1912. Lautari, strij. kao talac 12. V 1942.
73 Malnar Ivan, r. u Prezidu, strij. u Prezidu, 5.6.1942.
74 Malnar Jakob, strijeljan kao talac na Pleškom polju 1.8.42.
75 Malnar Josip, strijeljan na groblju Čabar 8.1942.
76 Malnar Fr. Marija, r. 1896, Muhovci, strijel. u Crn.gori 24.4.42.
77 Malnar Marko, r. Gorači, strij. 5.8.1842. u Dragi
78 Malnar Mihael, r. 1888, D. Žagari, ubijen u Papežima 21.7.42.
79 Malnar Valentin, strij. kao talac na Pleškom polju 1.8.1942.
80 Malnar J. Vinko, r. 1897, Hrib, ubijen u Sre. Hribu 3.8.1942.
81 Malnar J. Vjekoslav, r. Ravnice, ubijen u Ravnicama 27.7. 42.
82 Malnar Vladimir, r. 1914, Prezid, strij. 28.8. 1942. u Zagradcu.
83 Marković Josip, r. 1907, Kamen. Hrib, ubijen 1943 u Gerovu

- 84 Mihelić I. Ivan, r. 1926, Parg, strij. kod Drage 1943.
85 Miklič Alojz, ubijen kao talac na Pleškom polju 1.8.1942.
86 Mlakar Fr. Franjo, r. 1920. Gorači, str. na groblju Čabar 1942.
87 Mlakar V. Franjo, r. 1896, Gorači, " "
88 Mlakar V. Josip, r. 1904, Gorači, str. na groblju Čabar VII 1942.
89 Mohorić I. Marija, r. 1935, Mil. Vrh, ubili je belogard. 28.2.1945.
90 Muhvić Slavka, rođ. 1931, strij. 30.7.1942. u Gerovu
91 Neidentificirana mješt. Kamen. Hriba ubijena 22.7.1942.
92 Ožbolt Danijel, r. 1909. Prezid, pog. od ranjanja 9.5.1942.
93 Ožbolt Franc, ubijen kao talac 1.8.1942. na Pleškom polju
94 Ožbolt I. Franjo, r. 1974, Čabar, bombard. čabra 1944.
95 Ožbolt Ivka, 1876. Prezid, stradao u požaru 30.8.1942. u Prezidu
96 Ožbolt V. Josip, r. 1892, Čabar, strij. 1942. u Dragi
97 Ožbolt Marija, r. 1922. Prezid, strijel. je Nijemci na Bab. Pol. 1942.
98 Paulin Vid, r. 1910. Prezid, ubijen 18.4.1942. u Ger. Kraju
99 Petrićek Josip, r. 1911, Skednari, ubijen u Zamostu 1942.
100 Poje Anton, r. 1903, Zamost, strijeljan u Osilnici 6.8.1942.
101 Poje Josipa, r. 1922, Gorači, strijel. Nijemci u St. Trgu 1944.
102 Resman Franjo, Mali Lug, strijeljan 9.7.1942.
103 Resman I Marija, r. 1919, Kamen Hrib, ubijena 22.7.1942.
104 Strle Anton, r. 1899, Milan. Vrh, ubijen 13.4.41. u Jarmovcu
105 Šebalj G. Grga, r. 1902, Gorači, str. 1.8.1942. u Goračima
106 Šercer Anton, r. 1925, Papeži, strijel. 22.7.42. u Gerovu.
107 Šoštarić Josip, Lazi, strijeljan 20. srpnja 1942.
108 Šoštarić Gašpar, r. 1907, Selo, ubijen 1943. Gornje Jelenje
109 Šoštarić I. Ivan, r. 1908, Sokoli, stradao 12.9.42. u Gerovu
110 Šoštarić M. Josip, r. 1912, Lazi, ubijen 1942. na Pargu
111 Šoštarić Matija, r. 1910, Plešci, ubijen 1942. u Gerovu
112 Štimac J. Albert, 1921, Kupari, ubijen 3.8.42. u Sred. Hribu
113 Štimac A. Antun, r. 1910, Konjci, ubijen 3.8.42. Sred. Hrib
114 Štimac A. Antun, r. 1921, Erženi, ubijen kao talac 20.4.42.
115 Štimac A. Franjo, r. 1923, Erženi, ubijen kao talac 20.4.42.
116 Štimac V. Franjo, r. 1899, Erženi, ubijen kao talac 20.4.42.
117 Štimac A. Ivan, r. 1897. Sr. Hrib, ubijen 3.8.42. Sred. Hrib
118 Štimac I. Ivan, Konjci, str. kao talac 3.8.42. Sred. Hrib
119 Štimac Juraj, r. S. Hrib, str. kao talac 3.8.1942. Sred. Hrib
120 Štimac I. Matija, r. Konjci, str. kao talac 3.8.42. Sred. Hrib
121 Štimac L. Matija, r. 1893. Hrib, ubijen 3.8.42. u Sred. Hribu
122 Štimac V. Matija, r. 1893, Konjci, ubijen 3.8.42. Sred. Hrib
123 Tomac S. Drago, r. 1901, Konjci, ubijen 3.8.42. u Konjcima
124 Tomac P. Josip, r. 1914, Razloge, str. 3.8.42. u Konjcima
125 Troha A. Antun, r. 1915, Gorači, str. (.1942. groblje Čabar
126 Troha J. Antun, r. 1915. Gorači, strij. u/.1942. u Goračima
127 Troha R. Antun, r. 1923, Gorači, strij. na groblju Čabar, 8.42.
128 Troha (dijete Franjice), Milan. Vrh nestalo na Petrovoj gori 1943.

- 129 Troha A. Franjo, r. 1914, Gorači, str. na groblju Čabar 8.1942.
130 Troha Franjo, r. 1908, Škrlivci, str. u Muhovcima 30.7.42.
131 Troha Ivan, r. Prezid, nestao 1943.
132 Troha I. Ivan, r. 1914, Gorači, str. na groblju Čabar 8.1942.
133 Troha J. Ivan, r. 1879, Gorači, str. 8.1942. u Čabru
134 Troha J. Ivan, r. 1897, Opajki, str. u 8.1942. u Čabru
135 Troha Ja. Ivan, r. 1906, Gorači, str. 1942. na groblju Čabar
136 Troha Ivan Tomažin, r. Gorači, živ spaljen na Pargu, 7.1942.
137 Troha M. Ivan, 1911, Gorači, str. u 8.42. na groblju u Čabru
138 Troha Fr. Ivanka, r.1942. stradala u Crnoj gori krajem 1942.
139 Troha Jakov, r. 1882, Kamen.Hrib, ubijen doma 1942.
140 Troha J. Josip, r. Gorači, str. u 8. 1942. u Čabru
141 Troha Marija, r. 1869, Lautari, ubijena 9.7.1942. u Lautarima
142 Troha I. Slavko, r. 1923, Gorači, str. u 8.1942. u Čabru
143 Troha I. Slavko, r. 1925, Gorači, ubijen u Goračima 1942.
144 Troha M. Zdravko, 1909, Gorači, str. 27.7.1942. u Ravnicama
145 Turk Antun, r. Runci, str. u Muhovcima 30.7.1942.
146 Turk Filip, Gorači, strijeljan 8. travnja 1942. u Prezidu
147 Turk F. Filip, r. 1915, Gorači, str. 30.7.42. u Gračima
148 Turk F. Filip, r. 1915, Majer, str. u VI. 1942. u Prezidu
149 Turk Filip, r. 1915, Č. Potok, strij. u Prezidu 25. srpnja 1942.
150 Turk J. Franjica, r. 1910, Gorači, pog. od bombar.Čabra 1944.
151 Turk Ja. Franjo, r. 1890, Prezid, str.kao talac u Prezidu 5.6.1942.
152 Turk Ivan, r. Sr. Hrib, ubijen 1942. god.
153 Turk P. Ivan, r. 1901. Brezovci, ubijen u Skednarima 42.
154 Turk Jakov, r. 1874, Čabar, pog. u bombar. Čabra 1944.
155 Turk I. Julijana, r. 1890, Prezid, pog. 1943. u Kordunu
156 Turk A. Marko, r. 1890, Gorači, str. u Muhovcima /.1942.
157 Turk J. Milka, r. 1887, Gorači, pog. od bombar. Čabra 19.4.45.
158 Turk Z. Nevenka, r. 1929, Čabar, pog. u bomb. Čabra 1944.
159 Turk V. Roman, r. 1899, Opajki, str. na groblju Čabar, 8.42.
160 Turk V. Valentin, r. 1905, Opajki, str. na groblju Čabar 42.
161 Tušek Albert, St. Kot, str. kao talac na Pleškom polju, 8.42.
162 Tušek A. Antun, r. 1905, Gorači, str. na groblju Čabar 7.1942.
163 Tušek Filip, r. 1902, Gorači, strijel. u Dragi dana 5. 8. 1942.
164 Tušek Filip, r. St. Kot, str. kao talac na Pleškom polju 8.42.
165 Tušek Franc, r. St. Kot, str. kao talac na Pleškom polju
166 Vesel Franc, r. St. Kot, str. kao talac u 8.42. na Pleškom polju
167 Vesel J. Josip, r. Plešci, str. u Dragi 5.8.1942.
168 Vesel Josip, r. Gorači, str. 15. 6.1942.
169 Vesel Jože, r. St. Kot, strij. talac u (.42. na Pleškom polju
170 Volf I.Antun, r. 1904, Lazi, živ spaljen na Pargu .7.1942.
171 Volf V. Franjica, r. 1861, Gorači, pog. koncem 1942.
172 Volf Ju. Ivan, r. 1929, Tršće, ubijen u Ponikvama 29.7.42.

- 173 Volf M. Ivan, r. 1903, Prezid, str. u 8.1942. groblje Čabar
174 Volf Josip, r. 1920, Gorači, strijeljan 15. lipnja 1942.
175 Volf J. Marija, r. 1897, Gorači, pog. 1943.
176 Zbašnik A. Antun, r. 1924, Erženi, str. talac 20.4.1942.
177 Zbašnik Fr. Antun, r. 1899, Erženi, strij. talac 20.4.42.
178 Zbašnik I. Franjo, r. Janeži, strij. na groblju Čabar u 8.42.
179 Zbašnik A. Ivan, r. 1902, Grehci, str. 30.7.42., Muhovci
180 Zbašnik M. Juraj, r. 1923, Erženi, str. kao talac 20.4.42.
181 Zbašnik Fr. Milan, r. 1895, Erženi, str. kao talac 20.4.42.
182 Zbašnik St. Franjo, r. 1914, Vrhovci, ubijen 1943.
183 Žagar Al. Antun, r. 1923. Hrib, str. kao talac 3.8.42.
184 Žagar I. Filip, r. 1912, Prezid, str. u Prezidu 5.6.1942.
185 Žagar Florijan, r. Gor. Žagari, strij. u 7. mj.1942.
186 Žagar Ivan, r.1904. Gorači, strijeljan 31. kolovoza 1942.
187 Žagar I. Ivan, r. 1902, Beuki, str. na groblju Čabar 8.1942.
188 Žagar Ju. Ivan, r.1913. Hrib, str. kao talac 3.8.42
189 Žagar Ja. Jakov, r. 1915, Gorači, str. na groblju Čabar 8.42.
190 Žagar Ju. Josip, r. 1924. Hrib, str. kao talac 3.8.42.
191 Žagar Ja. Jozu, r. 1921, Tropeti, str. u Dragi, 5.8.1942.
192 Žagar Ju. Juraj, r. 1888. Hrib, str. kao talac 3.8.1842.
193 Žagar Matija, r. 1923, Podstene, strijel. 8. 7. 1942.
194 Žagar F. Milan, r. 1919, Parg, ubijen na Berinšeku 7. 1942.
195 – 223 strijeljano 28 talaca dan nakon napada na fašisitčku kolonu 2.8.1942. kod Jurjeva laza.

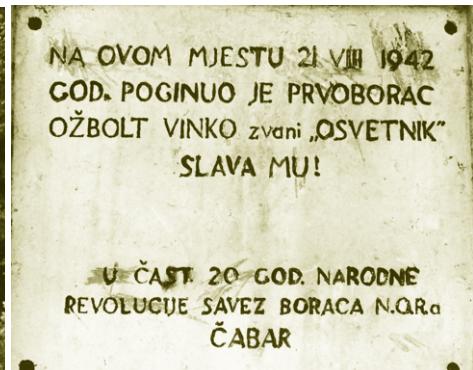
U različitim zapisima govori se o različitom broju žrtava okupatora, a poginule su na različite načine, uglavnom bez puške u ruci. Najčešće se navodi brojka od 236. Kad bi pribrojili i žrtve koje okupator ne navodi imenom već ih samo brojem spominje, taj bi se broj znatno povećao. Kako je teško poimence utvrditi o kojim se žrtvama radi, treba se zadovoljiti prethodnim spiskom.

Žrtve su ubijane pod raznim optužbama. Uglavnom su svi bili *komunistički banditi*, uključujući i dijete koje je majka još dojila. Čak 55 nedužnih osoba ubijeno je u znak odmazde za partizanske napade. Grozote, kakve mogu činiti samo manijaci i najveće kukavice, teško je i opisati.

U Konjicima su nakon ubojstva petorice muškaraca, ostale mještane otjerali u logor. Žrtve su pokopane tek nakon kapitulacije Italije i povratka rodbine iz internacije.

Strijeljanje je uslijedilo kao olakšanje i skraćivanje muka. Svatko je poželio da ga što prije ustrijele.

Trojica uhićenika iz Prezida, koji su 18. travnja 1942. autobusom prevoženi na vojni sud u Rijeku, strijeljani su pod optužbom za pokušaj bijega, a njihova su imena uklesana na spomen-ploči u Gerovskom Kraju. Njihovo odvođenje bilo je povod postavljanju zasjede i napadu u Tatinskoj dragi. To je ujedno početak masovnog ubijanja i uništavanja čabarskog kraja.

U blizini mjesta pogibije Vinka Ožbolta u zaselku Bazli (imanje Celovci) iznad Kozjeg Vrha sjećanje na tu tragediju čuva ovaj spomenik.

U Goračima je strijeljan sedamdesetpetogodišnjak pod optužbom da se u njegovoj gostonici sastaju banditi. Drugi bitan razlog strijeljanju bio je što ga fašisti nisu zatekli doma.

Najstrašniji zločin dogodio se obitelji Lautar iz Lazi, već prije opisan. Članovi te obitelji također su nazvani *komunističkim banditima*. No zdrav razum svakome može reći da otac nije u borbu poveo malu djecu. Upravo obrnuto: roditeljska ga je ljubav tjerala na bijeg od borbe kako bi zaštitio svoje mališane.

Ni žrtve u Konjcima nisu imale veze s komunizmom ni s banditima. Međutim, jedan Mussolinijev doušnik domaćeg roda, tužio ih je za suradnju s partizanima. Pola stoljeća kasnije, ti Mussolinijevi podložnici odjednom su postali veliki rodoljubi i Hrvati, a pravi hrvatski stradalnici proglašavani su komunjarama. I ne samo to. Neki od takvih doušnika završili su poslije II. svjetskog rata u zatvoru. Lažno su postali politički zatvorenički i po toj osnovi primaju naknadu, a prave žrtve nikada nisu primile ni lipe obeštećenja ili naknade za pretrpljeni strah, uništeno zdravlje, izgubljene živote, spaljene domove, oduzetu svu pokretnu imovinu.

stupnja iznad nje su njeni kreatori i provoditelji, vlasnici bordela i makroi, srećom izuzeci.

Možda ovdje nije mjesto takvom zapisu, ali onaj koji je nedužan prošao sve strahote talijanskih fašističkih logora teško može podnijeti nepravde koje se tovare na leđa malih, običnih, neukih, poštenih, nedužnih ljudi. Bez tih "Hrvata" spisak strijeljanih bio bi sigurno mnogo manji.

Prije potpunog uništenja kraja i tjeranja u logore najviše žrtava dali su Gorači, čak 77 ili preko 36%. Među žrtvama je bilo osmogodišnje dijete i 75-godišnji muškarac, a ubijene su i 23 žene.

Razmišljajući o tome, čovjeka obuzima gorčnina. Zahvaljujući iskvarenoj politici, sve se okreće naopako. Oni koji su radili protiv Hrvatske i Hrvata, odjednom su postali veliki Hrvati, a pravi, pošteni Hrvati završili su na marginama. Antifašisti se povištovaju s komunistima iako ih je na čabarškom području bilo koliko i prstiju na jednoj ruci. Nije uzalud izreka da je politika kurva. Dva

*Nakon napada u Tatinskoj dragi fašisti su zapalili
Kramarovu kuću u Zbitkama – Prezid.*

UNIŠTENJE KRAJA I TJERANJE U LOGORE

Fašisti su sve teže kontrolirali cijeli kraj, a napadi na njih bili su sve učestaliji i jači. U prethodnom poglavlju samo su uzgred spomenute akcije glede strijeljanih partizana i nedužnih stanovnika. I na onom dijelu kotara Čabar, koji su činile slovenske općine Draga i Osilnica, te u općini Crni Lug, također su se redali napadi na okupatorsku vojsku i fašističke odmazde nad nedužnim stanovništvom. Stradali su i žitelji Starog i Novog Kota, Žurga, Čačića i svih drugih okolnih zaselaka kao i hrvatski dio kotareva Čabar i Delnice.

Talijanske su vojne postrojbe bile smještene u većim naseljima odnosno tadašnjim općinskim središtima Čabar, Gerovo, Plešci i Prezid. U tim mjestima mogli su donekle kontrolirati situaciju, ali su udaljeni i usamljeni zaselci bili baza za opskrbu partizana, a fašistička vojska nije imala hrabrosti zalaziti u njih niti ih je mogla držati pod stalnim nadzorom.

I prije početka antifašističke djelatnosti, okupator je ovaj kraj namjeravao etnički potpuno promijeniti. Planiralo se jedan dio stanovništva asimilirati s talijanskim koje bi se nakon rata naselilo u ovaj kraj, neke bi raselili, a ostatak fizički uništili. Kako se antifašistički pokret rasplamsao u toj mjeri da nisu više vladali teritorijem, našli su se u nedoumici kako ga očistiti. Najjednostavnije će biti ako cijelokupno stanovništvo proglose komunističkom bandom i najveći dio smjeste u logore, a njihove domove potpuno unište, kako se, i u slučaju raspuštanja logora, ne bi imali kamo vratiti. Ujedno bi se partizanima onemogućila bilo kakva opskrba hranom.

Interniranje manjih grupa počelo je odmah nakon prvog napada na talijansku vojsku 19. travnja u Tatinskoj dragi. Tada su zapaljene i prve kuće. Na početku se internirance odvodilo u logor Lovran, ali je on već 7. svibnja bio pun pa se predlaže odgađanje internacija 'odmetničkih elemenata'.

Masovnija paljenja kuća okupator je učinio početkom lipnja 1942. nakon napada partizana na Kozjem Vrhu na fašističku kolonu. Prije drugih naselja fašisti su uništili dio Prezida nakon partizanskog napada na njihove postrojbe. Ranije je zapaljeno i Smreče kao i dio Crnih Lazi.

Fašisti nisu imali nikakve mjere u pogledu paljenja i uništavanja civilnih objekata. Sam general Roatta, po čijem se naređenju to radilo, kasnije je upozoravao podređene: "Ne namjeravam ispitivati slučaj po slučaj, niti imam namjeru vezivati ruke podređenim zapovjednicima u smislu da bez dalnjega zabranim uništavanje stanova, želim samo obratiti pažnju na opasnost (oružje s dvije oštice) vezanu za nesmotreno i beskorisno uništavanje..."

Najviše naselja je zapaljeno između 25. srpnja i 3. kolovoza, pa i nakon prestanka operacija "Risnjak" i Roške ofenzive. Pošteđena su samo općinska središta u kojima je okupator imao svoje garnizone te nekoliko naselja uz glavnu cestu ili u čijoj blizini nije bilo partizanskih aktivnosti.

¹⁵ Čabarski kraj u radničkom pokretu i NOB, str. 126.

¹⁶ Vinko Švob i Mahmut Konjhodić, Drugi odred Primoraca, Gorana i Istrana 1942. str. 103.

Pošteđeno je i Tršće iako tu nije bilo stalne fašističke postrojbe, a bilo je pri ruci partizanima koji su često noću dolazili po hranu. Za to treba zahvaliti fašističkom trgovcu i špijunu Baldusiju koji bi uništenjem Tršća izgubio još jedan dio ionako reducirano tržišta. Stoga je javno zagovarao da se Tršće poštedi paljenja.

*Gust, crni dim zamagljuje užasan prizor
potpunog uništenja kraja.*

Prije potpunog uništenja naselja i zaselaka u okolini župnih središta, fašisti su formirali sabirne centre. Nalazili su se: u Prezidu za Prezidanske Gorače, Kozji Vrh, Kranjce i druge oklne zaselke; u Čabru za Binkel, Gorače i okolicu Tršća; u Plešcima za okolicu Plešci; u Gerovu za Smrečje, Mali Lug, Vode i Hrib. U početku su u sabirne centre smještali one obitelji koje su se stavile pod fašističku "zaštitu", a nakon masovnog paljenja u centre je otjerano sve stanovništvo koje je ostalo bez svojih domova.

Kad je uslijedilo paljenje kuća i gospodarskih zgrada, ljudi su iz njih mogli uzeti samo ono što su mogli ponijeti na leđima. Nitko nije znao kamo će i kakva će mu biti sudbina. Fašističkoj je vojsci bilo stalo da dobije svu stoku i zato je naređeno stanovništvu da je povede sobom u sabirni centar. Tada je svako domaćinstvo imalo barem jednu kravu, a imućniji su ih imali po nekoliko. Također su mnogi imali volove i konje. Sva je krupna stoka morala biti dovedena u sabirni centar.

Zaplakani "banditi" čekaju na pokret u sabirni centar.

Do konca srpnja 1942. godine zapaljeno je preko 800 obiteljskih kuća i preko 750 gospodarskih zdanja. Oduzeto je oko 1500 goveda i 150 konja. Te se brojke odnose samo na uže područje tadašnjeg kotara Čabar, bez općina Draga, Osilnica i Crni Lug. Kasnije su u bombardiranju stradala još naselja Čabar i Gerovo, pa se broj uništenih stambenih objekata povećao na 966.

Barake i ostali objekti namijenjeni za prihvat bili su ubrzo prepuni ljudstva. U nekoliko dana boravka, pojedinci su se vraćali na mesta svojih domova s namjerom da spase što je požar eventualno poštedio. Nalazili bi samo pepeo, ugarke od debelih greda i usamljene, u nebo stršeće dimnjake.

Detaljan opis događaja u malom zaselku dala je tadašnja 14 godišnja djevojčica: "Od muškaraca je toga dana (27.7.1942.) kod kuće bio samo djed. Stric je prije toga otisao u partizane na slovensku stranu kako bi obitelj izložio manjem riziku. Djed me pošalje k susjedu nešto obaviti, a susjed je s najmlađim sinom već bio ispred kuće. Šumom su već u rano jutro odjekivali pucnjevi talijanske vojske. Oko pola osam došli su u pratinji domaćih izdajnika do naših kuća. S njima su bila četvorica iz naselja poznatog po tome što je više osoba surađivalo s okupatorom, izdavalо domaće stanovništvo, susjede, pa čak i rodbinu. Jednome od domaćih bilo je neugodno pa kaže da je mislio kako ih nema doma, a djed mu uzvratи: 'A kamo bi ti otisao sa

četvero male djece?'. Bile smo četiri njegove unuke između 14 i 7 godina. Nato Talijan zgrabi mamu za prsa i više na nju drmajući je. Nešto je vikao na talijanskom, ali nismo razumjeli. Djed je shvatio da Talijan insistira na tome da joj je muž u partizanima pa kaže jednome od domaćih vodiča: "F., pas, reci mu gdje joj je muž. Ovaj je rekao vojniku, nakon čega pusti mamu. Ušli su u kuću i napraviti pretres. Nisu našli ničega što bi nas kompromitiralo. Stric je nabavljao oružje za partizane, ali smo bili oprezni i nikada ga nismo držali u blizini kuće. Ipak je saznao netko od doušnika i zato smo bili tuženi.

U dugim trenucima iščekivanja stojimo ispred kuće. Ubrzo zatim su je zapalili zajedno sa susjednom i gospodarskim zgradama. Prije toga su iz štale istjerali stoku: dvije krave, tri svinje, šest ovaca i zajedno s nama potjerali ih prema Ravnicama.

Susjed sa sinom sakrio se u obližnjoj šumi, a Talijani i domaći izdajnici uputili su se u susjedni zaselak.

Na putu prema Ravnicama pridružio nam se Klimpf Matija s jednom kravom. Došavši do prve kuće zastali smo jer je došao jedan talijanski vojnik i odvojio Klimpfa od nas. Vodio ga je k zidu susjedne kuće gdje su već bili prislonjeni Vjekoslav Malnar i Zdravko Troha. Nas su potjerali prema crkvici, a odmah zatim odjeknu hicu iz fašističkih pušaka. Djed je tada imao 76 godina i sigurno bi i njega strijeljali da nisu domaći izdajnici objasnili Talijanima gdje mu je sin.

Došli smo u sabirni centar u Čabar i nakon nekoliko dana upućeni smo zajedno s tisućama drugih u logor smrti na otoku Rabu. Djed je umro od gladi nakon 80 dana boravka u tom strašnom logoru."

Prvi veći contingent bio je spreman za polazak 30. srpnja 1942. Nekad su na starim vojničkim kamionima postavljene poprečno daske koje su služile za sjedala. Kamioni su bili prepuni ljudstva. Najviše je bilo djece, majki i staraca. Muškaraca je bilo razmjerno najmanje. Oni koji su slutili što okupator namjerava s njima pobjegli su u šumu. Kakva je bila struktura logoraša vidi se iz jednog zapisa okupatora. Dne 4. kolovoza je iz Čabra odvedeno 58 muškaraca, 195 žena i 233 djece. Treba imati na umu da su u muškarce ubrojeni i starci iznad 70 i dječaci iznad 15

godina. Kad bi njih izuzeli, ostalo bi zaista malo muškaraca u snazi. Logoraši su optuženi za komunizam. Zamislite koliku komunističku opasnost predstavlja 233 djece i 195 neukih žena, od kojih teško da je ijedna imala četiri razreda osnovne škole. A svi su oni optuženi za komunizam. To je samo jedan od desetak transporta iz čabarskog kotara, a svi su manje-više odvozili sličnu "političku" strukturu. Tim je povodom Zvonimir Čaleta, konzul Nezavisne Države Hrvatske u Rijeci prosvjedovao protiv talijanske fašističke izjave kako u logore tjeraju komuniste. "Kad bi to bila istina", kaže, "to bi bio jedini kraj na cijelome svijetu gdje je cjelokupno stanovništvo komunističko, jer se u logore tjeraju svi odreda."

Narod s čabarskog područja stalno je bio pod paskom naoružanih vojnika.

Žene su u naramku nosile ono što su spasile iz zapaljenog doma.

O uništenju naselja i interniranju stanovništva postoje zabilješke koje će ovdje biti doslovce prepisane iako sadrže manje pogreške:

"Brinjeva Draga. Seoce blizu Tršća imalo je 6 kuća sa 26 stanovnika. 26. srpnja 1942. godine fašisti su zapalili svih šest kuća i sve stanovnike uhapsili i odvukli u logor i to 8 muškaraca, 6 žena i 12 djece, od kojih četvoro ispod 5 godina. Te obitelji imale su jednog konja, 12 krava, 2 vola, 12 svinja i 25 ovaca, a to su sve fašisti opljačkali. Jedan jedini čovjek i to Valentin Lipovac uspio je umaći u partizane.

Talijanska vojska odvozi opljačkanu stoku iz Čabra.

Čabar. Prije rata kotarsko središte sa 85 kuća i 288 stanovnika. Pošto je u mjestu 1942. godine bio neprekidno fašistički garnizon, mjesto nije zapaljeno. U veljači 1942. fašisti su izvršili prvo hapšenje. Uhapšena je Vera Knafelj i odvedena u internaciju, a na dan partizanskog napada na faštiste u Tatinskoj dragi 19. travnja 1942. godine uhapšeni su i članovi odbora Jedinstvene fronte, osnovanog u jesen 1941. godine, dr. Bogdan Koritnik, Tomislav Rožić, Leopold Najhold i Duniša Knežević, te odvedeni u internaciju. Prvi partizani iz Čbara otišli su toga dana u šumu.

Na Čabar su partizani do kraja 1942. godine izvršili 26 napada puškaranja, a to su činile u početku jedinice slovenskog bataljona "Milos Židanšek" u kome je bilo i više od 100 Gorana, a kasnije su te napade vršile jedinice Drugog odreda uglavnom iz logora 105. Čabar je dao 30 boraca od kojih su šestorica pali. Poginulo je još 25 civila i to dvojica su strijeljani, 9 za vrijeme bombardiranja, dok je 14 stradalo u logorima. U toku rata bila je internirana još 81 osoba.

Gerovo. To je jedno od većih mjeseta toga kraja, pa je 1941. godine imalo 149 kuća i 760 stanovnika. I u tom mjestu je neprekidno bilo sjedište fašističkog garnizona. Prva hapšenja neprijatelj je izvršio u travnju 1942. godine. Tada su uhapšeni Ivan Klepac, Josip Troha i Mihajlo Pregelj i odvedeni u internaciju. Poslije je bilo više hapšenja pa je u internaciju odvedeno 19 stanovnika. U travnju 1942. osnovan je NOO a članovi su bili: Matija Turk, Josip Janeš, Grga Kovač, Franjo Marković, Stjepan Janeš, Josip Šoštarić i Ivan Šoštarić. Do kraja 1942. godine iz Gerova se javilo u NOB 52 partizana od kojih je poginulo 26 (do kraj rata javilo se u NOB 195 boraca). Na Gerovo je izvršen veliki broj napada jedinica iz partizanskih logora 102 i 105 u toku godine 1942.

Gerovski Kraj. Selo je imalo 44 kuće i 240 stanovnika. Iz tog sela je poginulo 7 ljudi, a internirano 10. U svibnju 1942. formiran je NOO u koji su ušli Josip Žagar, Vinko Ožbolt i Dragutin Arih. Selo nije bilo paljeno (spada pod Gerovo).

Ferbežari. Iz tog sela od 87 stanovnika (sa 13 kuća) odvedene su u internaciju 62 osobe, od toga 10 djece ispod pet godina. Hapšenja su izvršena 23. srpnja 1942. kada je i zapaljeno svih 13 kuća i opljačkana sva stoka (14 krava, 18 ovaca, 7 koza i 10 svinja). Početkom travnja 1942. osnovan je prvi NOO u koji je ušao između ostalih Josip Loknar.

Gorači. To je skup od 25 zaselaka sa svega 75 kuća i 513 stanovnika. Neka paljenja neprijatelj je izvršio u travnju 1942. godine. Tada je strijeljano 35 ljudi, od kojih su trojica – Antun Janeš, Josip Janeš i Josip Janeš ml. – mučeni i živi spaljeni, pošto su poliveni benzинom i obješeni na drvo. U logore je odvedeno 403 stanovnika i to 119 muškaraca, 126 žena i 86 odraslije djece i 72 djeteta ispod 5 godina. Opljačkana je i sva stoka. U logorima je ubijeno, umrlo ili nestalo 60 ljudi, žena i djece. U NOB je otislo 68 boraca, od kojih je 27 poginulo. Za sve zaselke bili su izabrani NOO-i od travnja do lipnja 1942. godine.

Gornji Žagari. U čabarskom kraju 12 zaselaka u Gornjem Žagarima nije paljeno, ali su izvršena strijeljanja i hapšenja, pa je 35 ljudi ubijeno ili umrlo u logorima, dok su 52 čovjeka internirana. Iz svih zaselaka bilo je 60 boraca, od kojih je 15 poginulo u borbi.

Hrib. U 15 zaselaka Hrib ima 97 kuća i oko 600 stanovnika. 3. kolovoza 1942. fašisti su upali u sve zaselke i zapalili ih. Pohapsili su svo stanovništvo i samo 23 uspjelo je pobjeći ili su bili u partizanskim jedinicama. Tako je pochapšeno 170 muškaraca, 230 žena i 138 djece, od toga 32 ispod pet godina. Strijeljana je 21 osoba, a ostali su odvedeni u internaciju. Sve kuće su spaljene. Stoka i imovina su opljačkani (191 krava, 252 ovce, 202 svinje, koze, perad i sve ostalo). U partizane je otišlo 34 borca od kojih je 15 poginulo.

Lazi Gorski. Svih 16 kuća spaljeno je 26. srpnja 1942. i 84 stanovnika uhapšeno i odvedeno u logor. Zvјerski su mučeni i spaljeni Josip Šoštarić i Antun Volf, a strijeljani su Josip i Regina Lautar i njihovi sinovi Antun i Davorin. Jedanaest boraca bilo je u partizanskim jedinicama, od njih su petorica poginuli.

Crni Lazi. Od 35 kuća 13 lipnja i 21. srpnja 1942. spaljene su 33. Od 213 stanovnika 115 je uhapšeno i odvedeno u internaciju, opljačkana je sva stoka, a neprijatelj je u tom selu uspio organizirati nekoliko izdajica, koji su mu pomagali. Iz sela je otišlo u partizane 22 boraca od kojih je 21 poginuo.¹⁷

Makov Hrib. Svih 12 kuća u tom zaselku spaljeno je 26. srpnja 1942. Stanovništvo koje se toga dana našlo u selu (33) odvedeno je u internaciju, a stoka i imovina opljačkana. Selo je dalo 6 boraca od kojih su 3 poginula.

Mali Lug. Svih 210 stanovnika koji su se našli u selu 23. srpnja 1942. odvedeno je u internaciju, od toga 63 djece (18 ispod 5 godina), a sve kuće su spaljene (41) i imovina opljačkana (22 konja, 63 krave, 74 svinje i drugo). U tom selu postojao je NOO od veljače 1942, a među prva dva partizana iz sela bila je i Darinka Turk, kasnije komesar čete. Od osam boraca jedan je poginuo u borbi.

Parg. Od 25 kuća u Pargu i u dva zaselka 16 je spaljeno 3. kolovoza 1942, a stanovništvo koje su fašisti uspjeli pohvatiti odvedeno je u internaciju (37 muškaraca, 46 žena 70 djece, od čega 13 ispod 5 godina). Imovina je opljačkana. Strijeljano je 11 uhapšenih. Od 13 boraca iz sela 2 su poginula.

¹⁷U partizane je otišao znatno veći broj muškaraca iz Crnih Lazi.

Plešce. U Plešcu je bio neprijateljski garnizon i zato selo nije zapaljeno, a ilegalni NOO je osnovan u srpnju 1942. godine. Uhapšeno je i odvedeno u internaciju 10 ljudi, a u selu je strijeljano 10 uhapšenih Slovenaca iz susjednih sela Slovenije.

Podstene. To seoce je potpuno spaljeno (10 kuća) u srpnju 1942. godine. Od 52 stanovnika fašisti su uhvatili i odveli u internaciju 42.

Donji Žagari. Selo sa 19 kuća potpuno je spaljeno 10. kolovoza 1942. godine, a od 80 stanovnika fašisti su uspjeli pohvatati i odvesti u internaciju 54. Opljačkali su svu stoku i imovinu. Od 6 boraca, 2 su poginula.

Kamenski Hrib. Svih 13 kuća tog seoca spaljeno je 10. kolovoza 1942. godine, a od oko 80 stanovnika 66 je pochapšeno i odvedeno u internaciju. Stoka i ostala imovina je opljačkana. Još prije toga u srpnju 1942. uhapšeno je 5 ljudi, a 2 žene su strijeljane. U tom seociu postojao NOO od travnja 1942. godine, a prvi partizani iz sela (5) otišli su u borbu 15 lipnja 1942. Jedan je u borbi poginuo.

Mandli. To malo selo (21 kuća) nije paljeno od neprijatelja, a NOO je postojao od travnja 1942. godine. Pet ljudi je uhapšeno i odvedeno u internaciju.

Okrivje. Svih 50 kuća u deset zaselaka zapaljeno je 10. kolovoza 1942. godine, a od 224 stanovnika 219 ih je tada pohvatano i odvedeno u internaciju. Stoka (92 krave, 38 ovaca, 73 svinje i drugo) je opljačkana. Od svibnja 1942. postojao je ilegalni NOO, a selo je prije raseljavanja dalo 5 boraca i sva petorica su poginula u ratu.

Požarnica. Svih 30 kuća u 7 zaselaka je zapaljeno 27. srpnja 1942. godine, a stanovništvo (140) odvedeno u koncentracione logore. Stoka i druga imovina su opljačkani. NOO je postojao od travnja 1942. godine, a mjesec dana prije uništenja tih zaselak (15. lipnja 1942) devet boraca je otišlo u NOB i svi su se živi vratili.

Zamost. To selo (16 kuća) nije uništeno, a internirani su u koncentracione logore 2 muškarca i jedna žena. NOO je osnovan početkom 1942. godine. Iz sela je jedan borac – Anton Ožura – otišao u NOB i poginuo.

Prezid. To veće mjesto od 200 kuća u tom kraju nije paljeno jer je neprekidno postojao neprijateljski garnizon. Uhapšene su 83 osobe, od čega 16 djece (dvoje ispod 5 godina) i odvedeno u internaciju. Neprijatelj je porušio više gospodarskih zgrada. Strijeljao je 6 ljudi. Od godine 1941. postojao je odbor slovenske Osvobodilne fronte. NOO je osnovan u svibnju 1942. Od 21 borca 7 ih je poginulo u NOB-u.

Kozji Vrh. U tom selu je svih 29 kuća zapaljeno u kolovozu 1942. godine, a stanovništvo je pohapšeno ili rastjerano. Petero ljudi je strijeljano, 48 muškaraca žena i djece odvedeno u koncentracioni logor od kojih je 18 poginulo. U partizanske jedinice javila su se 23 borca, od kojih je 14 poginulo.

Kranjci. Svih 19 kuća tog seoca je spaljeno u kolovozu 1942. godine, a od 94 stanovnika 88 ih je pohvatano i odvedeno u koncentracioni logor, a sva imovina opljačkana (2 konja, 13 volova, 16 krava, 27 ovaca i koza). Prije toga u partizane su otišla 2 borca, od kojih je jedan poginuo.

Lautari. Svih 15 kuća tog seoca je spaljeno u kolovozu 1942. godine, ali se stanovništvo (92) uspjelo skloniti, pa je internirano samo 15 ljudi, od kojih se nije vratilo 6. Od 12 boraca u NOB-u poginulo je 5. Prva uhapšenica bila je Marija Žagar u svibnju 1942. godine.

Milanov Vrh. U zaselcima Runci, Bazli i Milanov Vrh zapaljene su sve kuće (31) u kolovozu 1942. godine. Od 95 stanovnika 33 su stupili u NOB-u, a od ostalih pohapšeno je i odvedeno u internaciju 22. Od 33 boraca 10 ih je poginulo. U veljači 1942. uhapšeni su Franjo i Ivan Turk.

Zbitke. To selo nije zapaljeno osim jedne kuće ali se stanovništvo sklonilo. Uhapšeno je 19 stanovnika i odvedeno u koncentracioni logor, od kojih je 4 poginulo, a stoka i imovina im je opljačkana. Iz sela je 15 boraca sudjelovalo u NOB-u. Nitko nije poginuo.

To seoce sa 8 kuća zapaljeno je 26. srpnja 1942. godine, a od 57 stanovnika 39 je uhapšeno i odvedeno u internaciju, od kojih je 8 poginulo. Jednog od organizatora borbe, Josipa Kovača, strijeljali su odmah.

Prkutova Draga. Sve 4 kuće tog seoca spaljene su 26. srpnja 1942. godine i svih 17 stanovnika pohapšeno i odvedeno u internaciju. Stoka i ostala imovina su opljačkani.

Ravnice. To selo sa 24 kuće spaljeno je potpuno 26 srpnja 1942. godine, a od 152 stanovnika 126 ih je uhvaćeno i odvedeno u koncentracioni logor Strijeljani su otac i sin Vjekoslav i Filip Malnar. Prije toga se 19 boraca javilo u NOB-u od kojih su dva poginula. U tom selu je od travnja 1942. godine postojao NOO.

Selo. Čitavo selo, 22 kuće, spaljeno je 26. lipnja 1942. godine, a od 119 ljudi fašisti su uspjeli pohvatati 116, od čega 31 dijete (19 ispod 5 godina) i odvesti u koncentracioni logor. Opljačkali su 7 volova, 28 krava, 10 teladi i 40 svinja. Strijeljali su Petra Hudolina. NOO je osnovan u travnju 1942. godine. Selo je dalo 14 partizana od kojih je 7 poginulo.

Smrečje. Selo Smrečje sa 45 kuća čitavo je spaljeno 23. srpnja 1942. godine. Od 223 stanovnika fašisti su uspjeli pohvatati i odvući u koncentracioni logor 123, a od toga 54 djece (23 ispod 5 godina). Od njih su 17 poginuli u logoru. Opljačkali su 86 krava, 80 svinja, 20 ovaca i drugo. Strijeljali su Josipa Čopa i Franju Resmana. Selo je dalo do kraja godine 1942. 15 boraca od kojih su 3 poginula. U Smrečju je osnovan NOO 12. lipnja 1942. godine.

Sokoli. U selu Sokoli sve 22 kuće su spaljene 26. srpnja 1942. a od 155 stanovnika 143 je pohvatano i odvedeno u logor, računajući i 44 djece, od toga 11 ispod 5 godina. Od toga je broja 32 umrlo u logorima. Opljačkano je 42 krave, 36 svinja, 55 ovaca i druga imovina. Od 7 boraca u Nob-u jedan je poginuo.

Srednja Draga. To seoce od svega 4 kuće zapaljeno je 26. srpnja 1942. godine, a stanovništvo – 8 žena i 10 djece od kojih 4 ispod 5 godina, pohapšeno je i odvedeno u koncentracioni logor. Tako nije bilo ni NOO ni boraca.

Tropeti. Od 12 kuća u tom selu 9 je zapaljeno u zaselku Gornji Tropeti 27. srpnja 1942. godine. Uhapšeno je 16 stanovnika i odvedeno u logor. Selo je dalo 7 boraca, od kojih su 4 poginula u NOB-u.

Tršće. To selo nije paljeno 1942, ali su 44 kuće izgorjele 1944. godine. Fašisti su 18. svibnja 1942. provalili u selo i pohapsili 65 muškaraca, 61 ženu i 4 djece (od 273 stanovnika), te su ih odveli u koncentracioni logor. Od travnja 1942. u Tršću je postojao NOO. Ovo selo dalo je do kraja 1942. godine 18 boraca (do 1943. dalo je 57 boraca), a 12 je poginulo. Ljudi su mučeni prilikom hapšenja, a jedan čovjek je obješen i živ spaljen.

Vode. Fašisti su 18. i 22. srpnja spalili čitavo selo, 41 kuća. Od 234 stanovnika 196 su odveli u koncentracioni logor. Opljačkali su 72 krave, 3 konja, 24 koze i 63 svinje. U tom selu osnovan je 1. svibnja 1942. NOO. Selo je dalo 29 boraca od kojih je 6 poginulo.

Vrhovci. To selo sa pet zaselaka čitavo je spaljeno 23. srpnja 1942, ukupno 34 kuće. Osim 24 boraca koji su bili u NOB-u svo stanovništvo je pohvatano (60 muškaraca, 58 žena i 50 djece, od kojih 25 ispod 5 godina) i odvedeno u koncentracioni logor. Opljačkano je 27 krava, 3 konja, 2 teleta, 30 ovaca, 22 svinje, kao i druga imovina. Od 24 boraca 5 ih je poginulo u NOB-u.

Šegine i Lividraga. Šegine su malo selo koje je među prvima prihvatiло partizane. Selo je imalo 10 kuća i 11 gospodarskih zgrada. Talijani su ga zapalili već u travnju 1942. dok su Lividragu zapalili u srpnju 1942. godine. Iz Šegina su uhapsili 6 muškaraca, 10 žena i 3 djece i odveli u koncentracioni logor, te opljačkali imovinu. Zvјerski su mučili Vjekoslava Čopa, kojega su živog spalili. U travnju 1942. izabran je NOO koji je djelovao do spaljivanja sela.¹⁸

Iako su podatke o paljenju i stradanju stanovništva u pojedinim naseljima dali pojedinci iz dotičnih naselja, u izjavama ima mnogo netočnih podataka. Srednja Draga je npr. imala pet kuća, a ne četiri kako je navedeno. Ni broj stanovnika ni broj otjeranih u logore uvijek ne odgovara stvarnosti. U Sokolima je poginulo mnogo više osoba nego što se navodi. Kod opisa su korišteni različiti termini pa se za neke kaže da su bili u internaciji, drugi u logoru, a treći u koncentracionom logoru. Svi su uglavnom bili u nekom od koncentracijskih logora. Logoraši su se slabo cijenili.

¹⁸ Vinko Švob i Mahmut Konjhodić, Drugi odred..., str. 213.-217.

To dokazuje činjenica da su navedena samo pojedina naselja i njihovi stanovnici koji su svoje živote ostavili u logorima.

Prvi konvoji odvozili su internirce¹⁹ u nekadašnju konjušnicu u Bakar. To je bio privremeni smještaj dok se ne izgradi logor u Kamporu na otoku Rabu. Nakon nekoliko dana boravka u Bakru uslijedilo je ponovno preseljenje, ovaj put u logor smrti na Rab. Kasniji su konvoji logoraše odvozili u luku Rijeka odakle su malim brodovima mnogi otplovili na put bez povratka. Iako smješteni u konjušnici, logorašima je u usporedbi s onim što ih čeka, taj kratki boravak bio kao najluksuzniji odmor. Drvene priče pokrivenе slamom, toplo ljeto vrijeme i svakodnevni obroci popriličnih komada kruha i sira, spadaju u trenutke kojih će se prije vječnog odlaska na rapsko groblje mnogi sjetiti.

Koliko je točno konvoja i logoraša odvedeno na Rab, u Lovran, Gonars, Trevizo i druge logore teško je točno utvrditi. Najrječitije o tome govore dva popisa stanovništva koje je izvršio sam okupator.

Općina	Popis 31. III. 1942. broj stanovnika	Popis 1. IX. 1942. broj stanovnika	ralika u broju	%
Čabar ²⁰	3.114	1.350	1.764	57
Gerovo	2.623	1.350	1.273	49
Plešće	979	700	273	28
Prezid	1.646	550	1.096	67
Ukupno	8.362	3.950	4.406	53

¹⁹Okupator je logoraše nazivao internircima, a logore internacija, jer taj termin znači ograničenje kretanja ali ne i gladovanje, nehigijenske životne uvjete, stanovanje pod malim, niskim šatorima i ostale oblike mučenja. Narod je taj naziv prihvatio kao što prihvaca nečije ime.

²⁰U općinu Čabar 1942. spadalo je i Tršće, a podaci su bez slovenskih općina i općine Crni Lug.

Umanjen broj od 4.406 stanovnika na dan 1. IX. 1942. odnosi se na 236 strijeljanih tijekom prvih sedam mjeseci 1942. te nekoliko stotina onih koji su izbjegli logor (partizani i izbjeglice). Točnu brojku logoraša gotovo je nemoguće utvrditi. Koriste se razne brojke između tri i četiri tisuće osoba. Najtočnija će biti brojka od 3.650. Dobivena je na osnovi izjava stanovnika iz pojedinih naselja. Najveći dio završio je na Rabu, i to većinom iz okolice Tršća, Gorači, Malog Luga, Smrečja i Voda, a manji dio u Gonarsu i Trevizu. Bio je manji broj sretnika koji su protjerani u prvoj fazi. Oni su bili smješteni u južnoj Italiji i nisu bili tretirani kao komunistički banditi, nego su bili internirani u pravom smislu. Među njima nije bilo žrtava gladi i epidemija prouzročenih nehigijenskim životnim uvjetima. Nažalost, takve sreće bilo je svega stotinjak interniranih.

Partizanski napadi postajali su sve žešći i učestaliji. 2. kolovoza 1942. izveli su napad na kolonu kamiona u kojoj je talijanska vojska transportirala u logor stanovništvo iz sabirnog centra u Čabru te dio opljačkane stoke na tek uništenom području. Kolonu je činilo 38 kamiona i 5 autobusa s 1132 civila koje su namjeravali prevesti u logor na otoku Rabu. U pratnji su bila dva oklopna automobila: jedan na čelu, drugi u sredini kolone. Pratnju je činilo i stotinjak crnokošuljaša iz Drugog bataljuna skvadrista "Emiliano" te četrdesetak karabinjera i odred vojnika iz 311. pješadijskog puka. Kolonom je zapovijedao satnik Dino Guidotti. U napadu je sudjelovala jedna četa partizana iz Udarnog bataljuna "Matija Gubec" i jedna proleterska desetina.²¹

O samom napadu i njegovu ishodu ima zapisa koji se ponešto razlikuju, a iz usmene predaje ljudi napadnutih u koloni, može se zaključiti da nije bilo sve onako kako je zabilježeno u raznim zapisima. Pripremajući napad partizani su se dogovorili da kolonu neće napasti ukoliko u njoj bude civila. Napad je ipak izvršen zbog slučajnosti koje su mu prethodile. Talijanski izvori govore da je jedan od kamiona ostao u kvaru. Dok su vojnici otklanjali kvar satnik Guidotti je otišao pregledati okolicu jer je mjesto bilo

²¹Ivo Kovačić, Čabarski kraj u radničkom pokretu i NOB, str.

pogodno za zasjedu. Ubrzo su ga pogodili rafali iz dviju automatskih pušaka.

I partizanska verzija govori da je kolona stala jer je iz jednoga kamiona stoka provalila stranicu i počela skakati s njega. Dva su talijanska vojnika zašla u šumu da odsjeku drvo kojim će učvrstiti stranicu. Tom su prilikom naišli na zasjedu. Partizani su ih namjeravali svladati bez pucanja, ali su vojnici u strahu počeli vikati i tako je oružana borba postala neizbjegna. Ima još verzija koje se razlikuju u detaljima.

O rezultatima i posljedicama napada također ima različitih podataka. Talijanski izvori govore da je ubijeno dvanaest njihovih vojnika (satnik Guidotti, jedan časnik, tri vojnika i sedam fašista). Partizanske žrtve opisuje prefekt Kvarnerske provincije Temistocle Testa u svom izvještaju od 8. kolovoza. Piše da su istoga dana našli devet partizanskih leševa, a idućeg dana još trinaest. Vjeruje da su partizanski gubici bili mnogo veći "jer su cijelu noć kopali jame, pokapali mrtve i lječili ranjenike". U ovu izjavu teško je povjerovati jer bi partizane sigurno uništili dok su pokapali mrtve.

Partizanski podaci govore da je uništeno 19 kamiona i oslobođeno 400 interniraca. Dalje se govori da plijen nije bio velik jer da su fašisti koristili žene i djecu kao živi štit, zbog čega se u njih nije moglo pucati niti doći do njihova oružja. Ipak je zaplijenjen jedan puškomitrailjez, četiri puške i šest pištolja, oko tisuću metaka i znatna količina hrane.²² Navode se imena trojice poginulih partizana: Ivan Zoretić s Grobinštine, te Josip Čop i Ivan Malnar iz Gerova. O poginulim civilima se neposredno ne govori, no Talijani spominju devetero i trinaestero mrtvih, a partizanska strana govori da borci nisu imali gubitaka, već su spomenute žrtve bili civili.²³

Zapovjednik Udarnog bataljuna Jovo Lončarić u svom dnevniku govori o tome da su poginula dva partizana. Jedan od njih je Šnajder, vodnik voda 3. čete. On je poginuo nesretnim slučajem kod sječe šume kako bi zakrčili cestu. Njegov se zapis donekle razlikuje od drugih.

²²Ivo Kovačić, isto, str. 184 -185.

²³Ivo Kovačić, isto str. 185.

Poginuli su zabilježeni kao Ivo Matejkin i Slavko Kudurni.²⁴

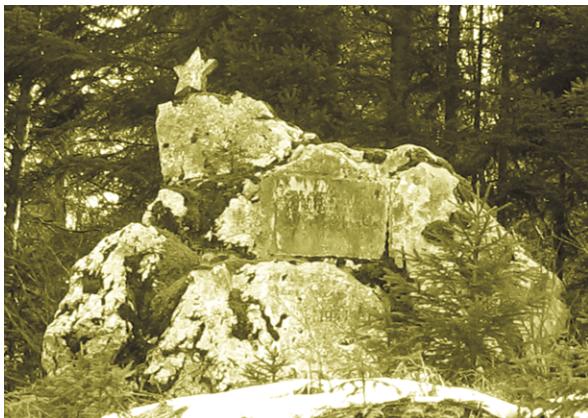
Na spomen obilježju koje je na mjestu napada postavljeno nakon oslobođenja pojavile su se dodatne pogreške. Umjesto 2. VIII. upisan je 15. VIII. 1942. kao datum napada. Iako podaci govore da je uništeno 19 kamiona, na spomeniku je upisano 25. I broj mrtvih talijanskih vojnika povećan je s 12 na 40.

Postavlja se pitanje je li zaista bilo razumno tada postaviti zasjedu. Napadači su morali znati da će u transportu biti civili jer je prethodnih nekoliko dana narod odvožen u logore, a u sabirne centre su iz popaljenih zaselaka neprekidno dovođeni novi. Vjerojatno su o tome imali informacije. Pojedinci koji su o tome govorili više no što su znali, opravdavali su napad time 'da su partizani napadom htjeli sprječiti interniranje naroda'. To je naivna zamisao, ako je istinita, jer se napadom samo otežalo stanje onih koji su trebali biti odvezeni u logor. Prepatili su mnogo više nego da su izravno otjerani. Ovako su toga dana vraćeni u Gerovo, a sutradan pod još jačom pratinjom i stegom, prestrašeni od jučerašnjeg napada, morali proći pored mjesta na kojem je u pucnjavi s obje strane, živote izgubilo najmanje sedmero nedužnih civila, a više ih je ranjeno. O toj se sedmorici zna samo iz usmene predaje. Nema sumnje da napadači – partizani nisu htjeli nauditi nedužnom civilnom stanovništvu kojeg okupator tjer u logor. Treba imati na umu tadašnje antifašističko raspoloženje u partizanskim redovima. U početku su u partizanima bili samo najvatreniji pobornici antifašizma. To je bilo vrijeme velike ideološke nadgradnje u koju je spadalo i shvaćanje da se pod svaku cijenu uništi fašistički okupator. S druge strane, u partizanskim redovima nisu uvijek odlučivali iskusni borci nego se našlo i onih bez vojnog iskustva. Takvima je bilo teško propustiti okupatorsku kolonu da mirno prođe.

Još jedna konstatacija u vezi s tim upada u oči. Govori se kako je od interniranja oslobođeno oko 400 osoba smještenih u šumu da bi bile bliže svojim kućama

²⁴ Vinko Švob i Mahmut Konjhodić, *Drugi odred...., str. 243. -244.*

radi lakše prehrane.²⁵ Ova je rečenica teško prihvatljiva jer se zna da su fašisti prije interniranja zapalili sve kuće. Dakle, kakvu će prehranu imati ti "oslobodjeni" ljudi kad im je sva imovina pretvorena u pepeo? Nisu se mogli skloniti ni u općinska središta jer bi ubrzo bili otkriveni. Najjednostavnije im je bilo ponovo se naći u sabirnom centru, a nakon toga ponovo će biti "otpremljeni" u logor smrti na otok Rab.

Spomenik na mjestu napada na kolonu koja je prevozila narod u logore. Netočan datum i broj 'uništenih' vojnika i kamiona svjedoče o tome kako se istina uvijek ne poštuje.

O stradanjima u rapskom i drugim logorima ima više zapisa,²⁶ zato će ovdje biti izbjegnuto ponavljanje. O broju žrtava čabarskog područja u pojedinom logoru ima također mnogo različitih i nepotpunih podataka. Sekcija interniraca pri Udrudi antifašističkih boraca i antifašista Čabar

²⁵ Ivo Kovačić, *isto*, str. 185.

²⁶ Vidi "Kampor 1942-43" Ivana Kovačića; "Patnje" Ivana Malnara; "Povijest čabarskog kraja" Slavka Malnara; "Ubija se premalo" Toneta Feranca; "Rab, Arbe, Arbissima" Toneta Feranca; "Iz verig v svobodo" Antona Vratuše; "Pričevanja rabskih internirancev 1942-43." Hermana Janeža; "Un campo di concentramento fascista. Gonars 1942-43." Aleksandre Kersevan i dr.

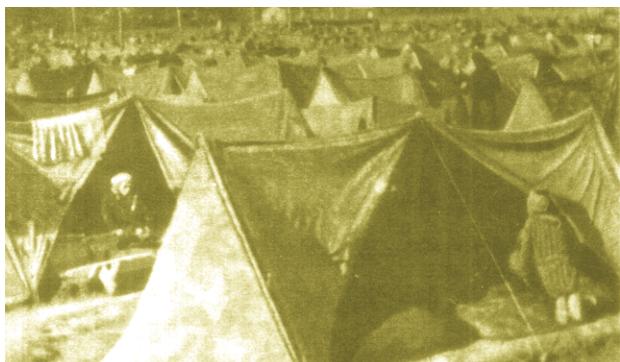
upotpunila je 2000. godine spisak stradalih. Ni taj popis nije potpuno točan ali je svakako točniji od onih koji govore da je npr. u logoru na Rabu poginulo 290 naših sumještana, a u svim logorima zajedno oko 400. Prošlo je 65 godina od masovnih stradanja. U tom su razdoblju nestala mnoga manja naselja, izginule cijele obitelji, te da više nema puno živih svjedoka koji bi mogli dati podrobnejne podatke o pojedincima. Logorski dokumenti i evidencije većim su dijelom nestali pa se treba zadovoljiti onime što je dostupno. Sekcija interniraca pokušala je napraviti spisak svih koji su bili u logoru. Iz opisanih razloga to je nemoguće. Nakon završetka rata pravljeni su spiskovi u više navrata, no nebriga za zapise o povijesnim zbivanjima rezultirala je cjelokupnim nestankom tih podataka.

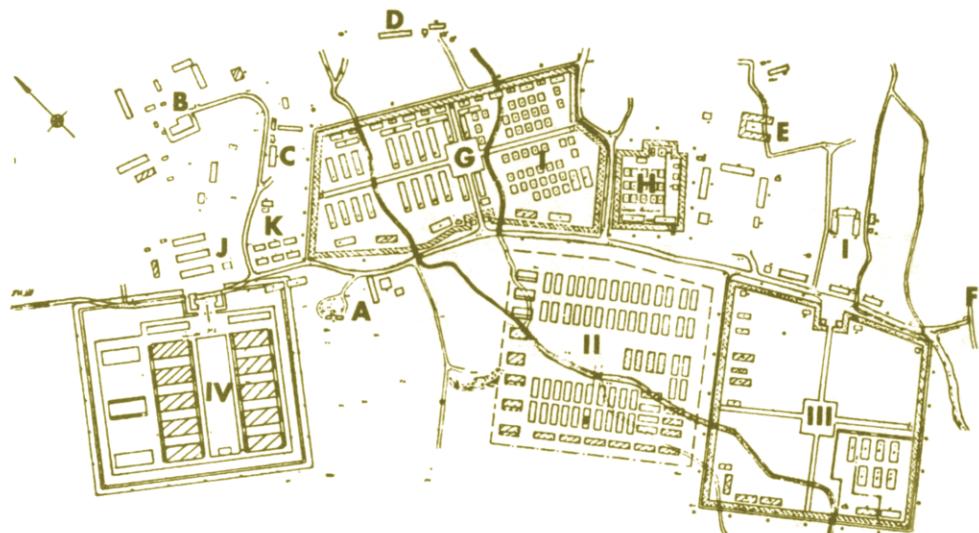
Sekcija je uspjela napraviti popis živućih logoraša u 2000. godini na području Čabra, ali se on iz dana u dan smanjuje zbog prirodnog odumiranja. Mnogi tadašnji logoraši žive širom svijeta i nemoguće je o svima dobiti podatke.

Ni svi umrli u logorima nisu upisani u matične knjige umrlih. Njih je sud proglašavao mrtvima na zahtjev stranke. Kad je postojala potreba pokrenut je postupak, a u slučaju poginule djece obično nije bilo potrebe pa su većinom djeca ostala neupisana u matičnim knjigama umrlih.

Nedužne žrtve fašističkog terora u Drugom svjetskom ratu zaslužile su barem toliko da njihovo ime bude zabilježeno u spisku koji bi trebao biti upozorenje budućim generacijama da bi uvidjeli kakve je žrtve polučila osvajačka fašistička politika.

Slika bolje opisuje veličinu i izgled šatora nego riječ.

Tlocrt logora Kampor na otoku Rabu. legenda: A – veliki reflektor; B – komanda logora; C – okupatorska kuhinja; D – karabinjerske vojarne; E – ambulanta; F – rampa na ulazu u logor; G – trg gladi (i sramote); H – prijemni sektor (bonifica)ili pomoćna bolnica; I – krojačnica i postolari; J – garaže i radionice; K – vojničke vojarne; I. muški logor; II. židovski logor; III. ženski logor; IV. prisilne radionice.

ŽRTVE U FAŠISTIČKOM LOGORU KAMPOR NA OTOKU RABU

<i>Prezime, ime oca i ime</i>	<i>g. rođ.</i>	<i>mjesto</i>	<i>datum smrti</i>	<i>br.grob</i> ²⁷
1 Arh Vjekoslava Franjica	1941.	Crni Lazi	30.8.1942.	9-1
2 Benčina Primoža Ivan	1878.	Ravnice	5.12.1942.	21-2
3 Benčina Ivana Josip	1921.	"	6.1.1943.	184-1
4 Benčina Antuna Zvonko	1940.	Prezid	18.9.1942	83-2
5 Beuk Leonarda Dragica	1903.	Fažonci	1943.	
6 Beuk Jurja Jelena	1870.	"	1943.	
7 Bukovac Ivana Franjo		Sokoli	1942.	
8 Bukovac Ivana Ivan		"	1942.	
9 Bukovac Jakova Ivan	1873.	"	1942.	
10 Čadež Franje Antonija	1938.	Resmani	22.11.1942.	92-4
11 Čadež Antuna Antun	1871.	"	7.11.1942.	210-1
12 Čadež Franje Josip	1938.	"		
13 Čadež Josipa Rozalija	1941.	"	3.9.1942.	39-1
14 Čop Nikole Antun	1850.	Smrečje	4.11.1942.	178-2
15 Čop Miroslava Emanuel	1904.	Sokoli	16.11.1942.	155-4
16 Čop Franje Franjo	1940.	"	4.10.1942.	61-1
17 Čop Josipa Franjo	1869.	"	4.12.1942.	102-2
18 Čop Miroslava Franjo	1909.	"	18.12.1942.	124-3
19 Čop Josipa Ignaciije	1868.	Sokoli	25.11.1942.	85-3
20 Čop Jurja Josip	1911.	Smre	1942.	74-3
21 Čop Alberta Stjepan	1882.	Sokoli	6.11.1942.	113-4
22 Čop Bogdana Josip	1940.	"	8.11.1942.	83-1
23 Čop Josipa Stjepan	1882.	"	4.11.1942.	
24 Čop Antuna Valentin	1883.	Brin.Draga	30.11.1942.	141-3
25 Čop Izidora Valnetin	1896.	Tršće	28.10.1942.	141-5
26 Čop Valentina Valentin	1922.	Brin.Draga	10.2.1942.	65-4
27 Dernulc Josipa Ivan	1902.	Mandli	1942.	157-4
28 Dernulc Ivana Josip	1882.	"	16.11.1942.	
29 Dernulc Josipa Marija	1870.	"	1943.	
30 Erent Mihajla Milan	1883.	Podstene	5.1.1943.	91-1
31 Eržen Lovre Filip	1893.	Mali Lug	5.11.1942.	104-4
32 Eržen Franjica	1880	Kranjci	1942.	
33 Eržen Valentina Franjo	1868.	Gorači	9.9.1942.	46-1
34 Eržen Valentina Franjo	1941.	"	22.11.1942	4-4
35 Eržen Ivka	1922.	Kranjc	1943.	
36 Eržen Jakova Josip		Erženi	1943.	
37 Eržen Valentin Marija	1869.	Gorači	1942.	2-1
38 Eržen Valentin Marija	1940.	"	27.8.1942.	

²⁷Brojka ispred crtice označava broj groba, a iza nje je broj sektora

39 Eržen Petar	1901.	Kranjci	1943.	
40 Eržen Filipa Valentin	1911.	Gorači	31.12.1942.	119-1
41 Eržen Jakova Valentin	1878.	Gorači	1942.	
42 Frbežar Rudolfa Antun	1896.	Žagari	27.11.1942.	
43 Frbežar Filipa Stjepan	1896.	Vrhovci	9.1.1943.	
44 Grbec Antuna Ana	1862.	Prezid	2.10.1942.	17-4
45 Grbec Franjica	1872.	Prezid	1942.	
46 Grl Anton	1918.	Milan.Vrh	22.12.1942.	
47 Hudolin Antuna Josip	1920.	Gorači	1942.	
48 Hudolin Antuna Gašpar	1871.	Prkut.Draga	25.11.1942.	
49 Hudolin Antuna Gašpar	1880.	Selo		97-3
50 Hudolin Milana Josip	1940.	Gorači	26.11.1942.	72-1
51 Hudolin Matije Juraj	1897.	"	1.2.1943.	39-4
52 Hudolin Ivke Matija	1865.	"	1942.	
53 Hudolin Jurja Matija	1863.	"	10.11.42.	125-5
54 Hudolin Antuna Petar	1873.	Selo	20.10.1942.	
55 Hudolin Petra Petar	1880.	"	1943.	
56 Hudolin Milana Vinko	1942.	Gorači	10.10.1942.	15-1
57 Janeš Matije Angela	1891.	"	1942.	17-R
58 Janeš Antuna Antun	1892.	"	23.12.1942.	114-1
59 Janeš Antuna Antun	1940.	Čabar	24.9.1942.	131-2
60 Janeš Antuna Filip	1895.	Podstene	10.1.1943.	5-5
61 Janeš Franje Franjo	1922.	Vrhovci	15.4.1943.	210-2
62 Janeš Josipa Franjo	1942.	Sokoli	24.8.1942.	16-R
63 Janeš Antuna Ivan	1868.	"	30.10.1942.	42-3
64 Janeš Antuna Jakov	1890.	Gorači	1942.	14-3
65 Janeš Matije Jakov	1866.	Resmani	26.11.1942.	11-1
66 Janeš Ivana Josip		Janeži	1942.	
67 Janeš Josipa Josip	1872.	Smrečje	14.1.1943.	118-5
68 Janeš Josipa Josip	1920.	Mandli	7.1.1943.	62-5
69 Janeš Ivana Julka	1860.	Vrhovci	1942.	
70 Janeš Stjepana Juraj	1881.	Smrečje	8.1.1943.	2-5
71 Janeš Matije Marica	1941.	Gorači	2.9.1942.	14-1
72 Janeš Antuna Marija	1870.	Sr. Draga	20.11.1942.	11-4
73 Janeš Antuna Marija	1929.	Gorači	30.11.1942.	24-3
74 Janeš Franje Marija	1865.	"	24.8.1942.	15-R
75 Janeš Josipa Marija	1865.	Smrečje	28.9.1942.	
76 Janeš Matije Mira	1941.	Resmani	1942.	
77 Janeš Antuna Vladimir	1921.	Čabar	9.1.1943.	
78 Janež Jožefa Jože	1919.	Mandli	7.1.1943.	
79 Jelen ivana Antun		Parg	1942.	
80 Jelen Andrije Ivan	1913.	Parg	19.1.1943.	3-3
81 Jelenc Tome David	1899.	Tršće	28.11.1942.	
82 Jelenc Vinka Josip	1903.	Požarnica	18.1.1943.	133-1
83 Jelenc Rudolfa Juraj	1918.	Sokoli	4.1.1943.	192-4

84 Jerman Janeza Jože	1866	Prezid	1943	
85 Kacin Ivana Petar	1864	Gorači	6.11.1942	
86 Kavalir Josipa Miroslav	1869	"	19.9.1943	
87 Kenda Ivana Vjekoslav	1884	Kozji Vrh	26.10.1942	64-4
88 Klepac Alberta Alojz	1917	Sokoli	1.12.1942	
89 Klepac Antuna Alojz	1862	Gorači	30.11.1942	
90 Klepac Grgura Alojz	1907	Žagari	19.1.1943	
91 Klepac Franje Antun	1941	Gorači	17.10.1942	
92 Klepac Vjekoslava Fanika	1941	Sokoli	1942	
93 Klepac Alberta Ferdinand	1914	"	20.12.1942	173-1
94 Klepac Alojza Franjo	1900	Gorači	26.11.1942	120-3
95 Klepac Stjepana Franjo	1871	Sokoli	29.10.1942	76-4
96 Klepac Alberta Ivan		"	1942	
97 Klepac Stjepana Ivan	1884	"	28.10.1942	70-4
98 Klepac Mirka Jelka	1940	"	15.9.1942	14-4
99 Klepac Alberta Josip		"	1942	
100 Klepac Josipa Josip	1942	"(Rab)	16.11.1942	85-1
101 Klepac Srećka Josip	1927	Sokoli(Rab)	5.11.1942	131-3
102 Klepac Jurja Jožica	1904	G.Žagari	28.11.1942	
103 Klepac Stjepana Kazimir	1894	Sokoli	22.11.1942	
104 Klepac Antuna Marija		Gorači	7.11.1942	
105 Klepac Grge Marija	1869	Sokoli	18.8.1942	4-R
106 Klepac Ivana Marija	1864	Gorači	8.8.1942	
107 Klepac Srećka Miljenka	1939	Sokoli	10.9.1942	18-1
108 Klepac Antuna Mirko	1893	"	10.12.1942	
109 Klepac Slava	1907	Smrečje	1942	
110 Klepac Alberta Slavko	1917	Sokoli	30.7.1943	49-2
111 Klepac Antuna Srećko	1892	"	1942	
112 Klepac Ivana Valentin	1926	G.Žagari	8.1.1943	219-1
113 Klepac Fabijana Valentin	1913	Sokoli	3.2.1943	
114 Klepac Antuna Veronika		"	1942	
115 Klepac Vinka Vinko	1905	Prezid	1942	
116 Klepac Antuna Vjekoslav	1860	Gorači	1942	94-5
117 Klepac Fabijana Vjekoslav	1912	Sokoli	3.12.1942	193-3
118 Klepac Mirka Vjekoslav	1927	"	21.1.1943	174-3
119 Klepac Rudolfa Vjekoslav		"	1942	
120 Knaus Jakova Antun	1917	Mandli	10.12.1942	36-2
121 Knaus Antuna Josip	1915	G.Žagari	18.10.1942	
122 Kovač Franje Franjo	1878	Gorači	17.11.1942	160-4
123 Kovač Ivana Ana	1860	Plešci	1942	
124 Kovač Antuna Antun	1873	Čabar	27.10.1942	67-4
125 Kovač Miroslava Božidar	1910	Smrečje	31.12.1942	230-2
126 Kovač Ivana Dušan	1940	Dolina	9.9.1942	27-1
127 Kovač Gabrijela Gabrijel	1876	Vrhovci	18.11.1942	16-2